

F 21 förbandsmuseum – landets mest kompletta?

Text: K-G Andersson,
Markteleverkstad ÖN
Foto: Allan Carlsson, F 21

Den 17 juni i år invigde C F21, överste Roland Sterner, officiellt F 21 förbandsmuseum i samband med flottiljens dag. Museet är, enligt min mening, landets mest kompletta flottiljemuseum eftersom föremål både från flyg, stril och samband finns representerade samt även en omfattande dokumentation, vilket är ovanligt.

Tanken på att ordna ett förbandsmuseum på F 21 är inte ny, den är några år gammal. Starten har dock varit trög eftersom behovet inte är alldeles självklart för alla, framför allt inte för de som tror sig vara effektiva och bara ser framåt.

För mig som "bakåtsträvare" dvs historiskt intresserad, är ett förbandsmuseum ett naturligt inslag i ett förbands verksamhet där äldre personal kan minnas, dagens anställda hämta referenser och de nyanställda söka sina rötter.

Varför skulle inte F 21 kunna samla ihop till ett museum när flera andra flottiljer, exempelvis F 4, F 7, F 10 och F 16 kan? Någon har anfört bristen på tradition, framför allt från personer på "högre nivå" eftersom många pendlat i några år för att sedan lämna förbandet. Mot detta talar den speciella förbandsanda som jag tycker finns förknippad med flottiljen, kanske framkallad av ett kärvt klimat.

Även här behövs en motor

Det viktigaste i skapandet av ett förbandsmuseum är chefens stöd och en genomförande-grupp som är intresserad.

Gruppen är projektets motor och har att samla alla frivilliga krafter mot ett gemensamt slutmål – ett förbandsmuseum. Utöver detta måste ett speciellt område och lämplig lokal avsättas för utställning.

Naturligtvis måste man inse att det är ekonomin som styr och begränsar all verksamhet även här, men med frivillighet och intresse kan man komma långt även med lågbudget. Dessutom finns det ännu möjlighet till sponsorer eller bidrag från intressenter utanför Försvarmakten som kan tillvaratas.

Museikommittén ingår i linjeorganisationen och är inte någon privat affär som en del kanske tror. I F 21 museikommitté har vår specielle museiföreståndare, Karl-Erik Engström, på heltid varit en eldsjäl som fått hjulen att rulla trots många käppar. Det arbete han nedlagt går inte att värdera, men så har resultatet blivit därefter – ett mycket fint museum.

Lämplig lokal avsätts

Efter viss tvekan utsågs byggnad 32 att bli kärnan i museet. Det är en gammal barack uppförd 1940-41 som expeditionsbarack men flyttad på 50-talet till nuvarande plats mellan hangar 81 och 82. Dess första uppgift på den nya platsen var att vara spaningsdivisionens stationsbarack men fick så småningom inhysa bokförråd, fritidslokal för värnpliktiga och expeditioner för arbetstagarorganisationerna. Hösten 1992

kröntes dock byggnadens historia med utnämningen till förbandsmuseum.

Föremålsinsamling

De föremål som ställs ut skall ha anknytning till F 21 eller flottiljens verksamhet, men att få tag på sådan materiel är inte så lätt. Besök på lämpliga vindar har inte gett annat resultat än sågspån även i skorna, renare flottilj får man nog leta efter, tyvärr. Personalen då? Nog finns det prylar i stugorna, förvärvet är kanske inte alltid rumsrent men vad gör det, nu när det finns möjlighet att ge fler tillfälle att beskåda härligheten – ändamålet helgar medlen!

Det finns dock två sorters hämningar som kan verka i detta fall, det första – och lägsta – är egoismen, man vill behålla föremålen för sig själv och sitta och begrundna på kammaren. Den andra som är mer förställd är, till vem ger jag detta? Det

F 21 museum omgivet av de utomhusuppställda gamla markteleobjekten

Föremåls- och fotoutställningen från F 21:s första tid

är naturligtvis en rimlig fråga, men med en ärlig avsikt att skapa en samling av representativa föremål och chefens stöd kan denna farhåga lugnas.

Ett dokument måste dock upprättas mellan flottiljen och givaren där det klarläggs på vilka premisser föremålet överlämnas. Antingen deponeras (utlånas) det eller doneras (skänkes) med eller utan förbehåll. Det är mycket viktigt att detta upplaras en gång för alla för att skydda båda parter inte minst efter givarens bortgång.

Samlingarna

I själva baracken finns en föremåls- och fotoutställning från flottiljens början tills nu. En monter finns med modeller av alla flygplantyper som funnits på F 21. Dessa är i skala 1:72 och är utsökt fint gjorda av Rune Malmberg i Luleå.

I ett annat rum har föremål och foto, i den mån det finns, från stril, samband, väder och övrig verksamhet ställts ut. Ett rum delas mellan ett logement från 40-talet och en monter med uniformer. I korridorer har några montrar innehållande diverse föremål satts upp, bl a några saker från den Handley Page Hampdenbombare som låg 34 år på fjället Tsatsa i Norbottens fjällvärld innan några vandrare upptäckte det och F 21 så småningom bärgade tillsammans med de omkomnas kvarlevor.

Två specialutställningar kan nämnas, dels den svenska frivilligflygflottiljen, F 19, i Finland under vinterkriget 1939–40 där F 21 har traditionsansvaret samt "Bal-

chenutställningen" rörande utbildning och transport av norska polistrupper 1945.

Utanför baracken har en gammal radarstation PS-41/T ställts upp i sin specialhydda. Den är ännu inte i funktion men skall liksom en del annan materiel kunna beskådas i funktion. En flyglarmssirén och molnhöjdmätare finns även i samma område. Ett luftbevakningstorn och en sk Heix-antenn för mottagning av satellitbilder är även uppställda.

Ett datorprogram där man kan lyssna och se på olika ämnesområden, flygplan, materiel m m samt få möjlighet att fördjupa sig i dessa områden har framtagits.

Problembarnen

Ett flottilmuseum måste naturligtvis innehålla flygplan och således även detta. En S29 C deponerad av Flygvapenmuseet, en S35 E och en SK 50 utgör flygplansflottan i dag. Till detta har två räddningsfordon, haveribil 914 och räddningsbil 918 beva-

rats. Det är dessa föremål som vållar bekymmer eftersom de fordrar stora utrymmen och sådana är svåra att få fram.

Efterlysningar

Vi saknar en del intressant materiel till samlingarna bl a en radarspanningsstation PS 18/A. Radiomottagare MKL 940, TMR 1X stativ, foton från verksamheten m m. Är det någon av läsarna som har eller vet var denna eller annan passande materiel finns är vi tacksamma om att få tips om det, lämna det gärna till Karl-Erik Engström, tel 0920-38 739 alt telefax 0920-22 35 14 eller under adress Norbottens flygflottilj, förbandsmuseum, 971 73 Luleå.

Museet är inte bara uppbyggt för att visa föremål och foto utan även för att tjäna som informationskälla för forskare och andra intressenter. Om Du har vägarna förbi Luleå så är Du välkommen att besöka museet och själv bilda Dig en uppfattning om samlingarna.

Flygbaserans utveckling visas även

Markteleavdelningen med bl a RL-02, RI-14, FMR-1 och telefonväxel